

ДОКАЗИ І ДОКАЗУВАННЯ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Коваль Ольга Миколаївна

к.ю.н., доцент

доцент кафедри приватного та публічного права

Київський національний університет технологій та дизайну

м. Київ, Україна

Жукотанська Ольга Сергіївна

здобувачка 4 курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Київського національного університету технологій та дизайну

м. Київ, Україна

Вступ. Основна увага в цих тезах приділяється концепції та структури доказів, а також ймовірності та концептуальних загадок, які виникають під час спроби отримати докази під час кримінального процесу. Встановлено, що збирання доказів, як засіб отримання доказів, та їх застосування для реконструкції подій, пов'язаних із розслідуванням, є інструментом досягнення цілей кримінального провадження. Ці завдання зосереджені на забезпеченні прав і законних інтересів усіх учасників кримінального провадження, розкритті кримінальних правопорушень, недопущенні протиправного покарання невинних осіб. Здатність суду вирішувати правові спори, які виходять за рамки доказів, значно ускладнюється, що свідчить про важливість інституту доказів як фундаментального стовпа кримінального правосуддя, як свідчать більшість науковців.

Мета роботи. Єдиним засобом досягнення цілей кримінального процесу є збір доказів, який інтерпретується як процес доказування, використання якого служить для відтворення реальної картини розслідуваної події, захисту прав і законних інтересів осіб, що беруть участь у кримінальному процесі, розкриття кримінальних правопорушень і неприпустимості покарання невинних. Судовий розгляд і вирішення спорів поза доказової діяльності, тобто здійснення судової влади, неможливо в судовому порядку. У зв'язку з цим, на думку більшості вчених, питання доказування були і залишаються основою кримінального

процесу.

У світлі вищесказаного слід зазначити, що метою нашої роботи є вивчення теоретичних основ концепції та структури доказів, а також концептуальних проблем, пов'язаних з отриманням доказів у кримінальному процесі.

Матеріали та методи. Питання про докази у кримінальній справі було предметом багатьох вчених, зокрема М. Гродзинський, але питання доказів та доказування у кримінальному процесі мало вивчені у світлі новизни законодавства.

Результати та обговорення. У доктрині доказування давно закріплена ідея доведення обставин кримінального правопорушення, важливих для здійснення досудового розслідування і кримінального судочинства, як свого роду пізнання, що характеризується єдністю двох взаємопов'язаних ступенів чуттєвого (прямого) і раціонального (непрямого) пізнання. Ці закономірності не заперечують наявності істотних особливостей доказування в кримінальному процесі, що дозволяє нам погодитися з тими авторами, які підкреслюють, що процес доказування в кримінальному процесі являє собою особливу процесуальну методологію для пізнання юридично уповноваженими суб'єктами розглянутого об'єкта дослідження [1, с. 87].

Зобов'язання щодо доказування, накладене на певних суб'єктів доказування, зазвичай трактується у двох сенсах: як зобов'язання збирати, аналізувати та оцінювати докази для встановлення істини та як обов'язок обґрунтовувати свої висновки за допомогою доказів.

У кримінально-процесуальній літературі поняття доказів трактується неоднозначно, незважаючи на їх визначальну роль у встановленні обставин кримінального правопорушення. Багато наукових досліджень було проведено з цього питання в різний час, лише для того, щоб ще раз підкреслити його постійну актуальність. По-перше, зрозуміло, що ми можемо визнати, що наша власна концепція «доказу» недостатньо вивчена [2, с. 23]. Фактично, кримінально-процесуальне доведення розглядається як дозволена законом

практична діяльність суб'єктів, здійснювана в особливій процесуальній формі шляхом збору, розгляду та оцінки доказів.

Деякі судді-процесуалісти розглядають процесуальну уніфікацію доказів як незалежний елемент процесу доказування. Відомий український процесуальний юрист М. Гродзинський, наприклад, вважав, що збір доказів - це діяльність слідчих органів, суду і прокуратури зі збору, узагальнення та оцінки доказів. Слід зазначити, що процесуальне об'єднання таких доказів не вважається самостійним елементом доказування, оскільки воно є невід'ємною частиною будь-якої слідчої дії, яка проводиться для збору чи перевірки доказів. Збирання доказів у процесуальних джерелах вважається регламентованою Кримінально-процесуальним кодексом України діяльністю компетентних органів щодо виявлення та фіксації істотних і непрямих слідів кримінального правопорушення чи інших доказових відомостей у процесуальних документах та додатках до них.

У світі немає готових доказів, тому формуванням доказів та їх процесуальним походженням займаються слідчі при проведенні оперативно-розшукових дій, виявленні відповідних відомостей (слідів злочину) та внесенні їх до процесуальних дій. Так, І. Бентам також заявив, що в доказі є щось оманливе, здається, що передбачуваний об'єкт, названий так, володіє достатньою силою, щоб довіряти йому, але це слово слід розуміти тільки як засіб встановлення істинності факту, засіб, який може бути використано як для встановлення істинності факту, так і для підтвердження його існування [3, с. 71].

Вважаємо за необхідне наголосити, що в процесі збирання доказів та врахування необхідних передумов для подальшого навчання створені передумови для подальшого всебічного, всебічного та об'єктивного розгляду обставин кримінального правопорушення.

Процес перевірки доказів можна розділити на практичну (розслідувальну) дію пошуку нових доказів і логічні операції вивчення зібраних доказів (аналіз і синтез). Відповідно до частини 1 ст. 94 КПК України слідчі, прокурори,

дознавачі, суди за своїм внутрішнім переконанням оцінюють кожну зібрану у справі докази з точки зору достатності, допустимості, достовірності та повноти доказів - з точки зору доказів. достатності та взаємозв'язку для прийняття процесуального рішення.

Вищевикладене дозволяє охарактеризувати збір і перевірку доказів як певні етапи формування фактичної основи процесу доказування [4, с. 27]. Це використовується при формуванні процесуальних актів, в яких обставини встановлюються шляхом логічного використання доказів кримінального провадження, а також обґрунтування і мотивації процесуальних рішень, що впливають з встановлених і розслідуваних обставин.

Практичні дії щодо збору та перевірки доказів і процесуальних доказів, а також відмінність між ними давно вивчаються експертами. Правники 20 століття демонструють логічність використання доказів при обґрунтуванні судових рішень, хоча і підкреслюють важливу роль збору та перевірки доказів як "однієї з гарантій законності, надійності суду".

Докази в кримінальному процесі набувають значення для судових доказів, якщо вони мають юридичні характеристики, передбачені законом. Такі ознаки даються встановленими методами збору та використання доказів [5, с. 377]. Отже, поняття докази в основному визначається не спрямованістю його пошуку, а його призначенням - бути інструментом для обґрунтування встановленого:

а) «процесуальні докази» або докази, що впливають із фактичних обставин, тобто діяльності компетентних органів та осіб зі збору, перевірки та оцінки доказів;

б) «логічний доказ», тобто логічний і процедурний доказ конкретного аргументу, твердження, висновку у справі.

Сутність доказу повністю полягає в доказі твердження, аргументу, гіпотези. При формуванні та перевірці доказів також слід враховувати традиційне ототожнення доказів і практичної діяльності, а також те, що існує два типи терміна «докази» у кримінальному провадженні.

Висновки. Для підтвердження доказів вони повинні бути використані в процесі доказування обставин кримінального правопорушення шляхом обґрунтування певних аргументів і висновків. Це досягається шляхом подання доказів у різних формах під час судового провадження, включаючи обвинувальні акти та судові рішення. Для прийняття зважених процесуальних рішень необхідний аналіз значної кількості доказів. Цей процес досягається виключно шляхом раціонального, опосередкованого пізнання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Стахівський С. М. Теорія і практика кримінально-процесуального доказування: монографія. Київ, 2005. 272 с;
2. Докази та доказування у кримінальному провадженні: навч. посібник / Р. І. Благута, Ю. В. Гуцуляк, О. М. Дуфенюк та ін. – Львів: ЛьВДУВС, 2018. 272 с;
3. Актуальні проблеми доказування у кримінальному провадженні: матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (м. Одеса, 27 листопада 2013 р.) / відповідальний за випуск Ю. П. Аленін. – Одеса: Юридична література, 2013. – 504 с;
4. Гмирко В. Кримінально-судові докази: юридичне поняття чи дефініція? / В. Гмирко // Право України. – 2014. – № 10. – С. 26–36;
5. Комісарчук Ю. А. Значення, класифікація та правила використання непрямих доказів у кримінальному процесі / Ю. А. Комісарчук, О. В. Ряшко // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична. – 2014. – № 2. – С. 374–381.
6. Коваль О. Реалізація права особи на виправдання в досудовому провадженні. Юридичний науковий електронний журнал. 2018. № 6/2018. С. 364–367.
7. Diorditsa, I. V., Koval O. Information interventions as a new dimension of Ukraine's cyber – vulnerability. *Linguistics and Culture Review*, 5 (S2), P. 152–166. <https://lingcure.org/index.php/journal/article/view/1337>